

SOVJETI V ODKRITEM BOJU S KITAJSKIMI KOMUNISTI**PRELOM V SVETOVNEM KOMUNISTIČNEM GIBANJU****Do kam bo privedel ta spor? Resolucija sovjetske partije
in dolgo poročilo Suslova objavljeni v moskovski „Pravdi“**

Uradni obisk sovjetskega ministrskega predsednika na Madžarskem, kjer se je udeležil slovesnosti ob 20-letnici osvoboditve, sovпада z izredno važnim dogodkom v zgodovini svetovnega komunističnega gibanja. Vodstvo sovjetske komunistične stranke je iznenada spremenilo dosedanjo obliko polemike s kitajsko komunistično stranko, ki je bila vselej posredna in tudi vsebinsko precej obzirna, ter prešlo v oster ter frontalen napad. Moskovska »Pravda« je 3. t. m. objavila dva važna dokumenta: resolucijo, ki jo je 14. februarja t. l. odobril osrednji odbor sovjetske komunistične stranke in ki pomeni odločno obsodbo cele vrste načelnih stališč kitajskih komunistov, ter poročilo, ki ga je v zvezi s sporom s Kitajci na zborovanju strankinega osrednjega odbora imel sovjetski komunistični teoretik in ideo'og Suslov. To poročilo zavzema nič manj kot sedem strani »Pravde«.

Ves sovjetski tisk in radio posvečata od tega dne dalje temu vprašanju veliko pozornost in vse kaže, da polemika s Kitajci še niti ni dosegla svojega vrhunca.

Dokumenta, objavljena v »Pravdi«, pomenita predvsem prelom med dvema največjima in daleč najbolj pomembnima komunističnima strankama na svetu. Dokumenta pomenita nadalje prelom med dvema orjaškima državama, med svetovno vellesilo in med državo s 600 milijoni prebivalcev ali s približno četrtino vsega človeštva.

BISTVO SPORA

Bistvo spora med sovjetskimi in kitajskimi komunisti je dvojne narave. Gre po eni strani za različno tolmačenje in izvajanje marksistično-leninističnega nauka, po drugi strani pa za nasprotujoče si državne interese.

Kitajci obtožujejo Sovjete, da so »revizionisti«, kar pomeni, da popravljajo nekatere osnovne principe komunističnega nauka. V kričečem nasprotju s komunistično doktrino naj bi bila predvsem možnost sobivanja med državami s kapitalističnim in komunističnim družbenim redom, kar je eno glavnih načel sovjetske zunanje politike. Sovjeti odgovarjajo, da edino takšno stališče ustreza sedanji stvarnosti v svetu, kajti kdor ga zanika, zagovarja hkrati nepravičnost novega svetovnega spopada, ki bi spričo obstoja atomskega orožja pome-

nil morda konec človekovega življenja na Zemlji. Kitajci pa trdijo, da se more »imperializem« premagati le s svetovno revolucijo, ki se mora izvesti neglede na obstoj jedrskega orožja in četudi bi revolucija terjala smrt milijonov in milijonov ljudi. Po takšnem spopadu bi imperializem bil gotovo za vselej poražen, na svetu bi pa vendarle ostalo tolikšno število ljudi, da bi lahko zgradili novo, komunistično družbo. Sovjeti pripominjajo, da takšna stališča morejo zagovarjati le kakšni otroci ali kakšni idioti.

Vodstvo sovjetske partije obtožuje Kitajce, da s svojo obrekovalno in subverzivno dejavnostjo težijo k razbijanju ostalih komunističnih strank in se zavzemajo za ustanovitev filokitajskega komunističnega bloka in torej zavestno razbijajo enotnost svetovnega komunističnega gibanja. Sovjeti dalje osebno napadajo Mao Ce Tunga ter mu očitajo, da se hoče polastiti vodstva vsega komunističnega gibanja in nad njim vladati kot bog, ko je nekoč vladal Stalin.

DRŽAVNI INTERESI

Vzrok sovjetsko-kitajskega spora so, kot smo že omenili, tudi državni interesi. Kitajska republika je ena najbolj nerazvitih držav na svetu in ima celo vrsto nerešenih problemov, med katerimi zavzema prvo mesto vprašanje, kako zagotoviti milijonom in milijonom prebivalcem vsaj minimalno hrano za življenje.

Kitajci so od sovjetske »bratske partije« prav gotovo pričakovali večje in izdatnejše pomoči, kot so jo dejansko prejeli. Kitajcem nadalje prav gotovo ni pogodu, ko vidijo, kako se izkoriščajo naravna bogastva na prostranem azijskem ozemlju, ki ga je osvojila carska Rusija in ki so ga Sovjeti seveda ohranili, industrializirali ali kakorkoli drugače gospodarsko zase izkoristili. Gre torej za nasprotja, ki nastajajo iz navadnih geopolitičnih razlogov, ki bi pa sploh ne smeli obstajati, če pomislimo, da imajo tako v Sovjetski zvezi kot na Kitajskem vso oblast komunisti in da ti smatrajo geopolitiko za preživelo stvar.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Brez čuta za realnost v Braziliji

Dne 1. aprila so se vojaški poveljniki in številni guvernerji uprli vladi, ki ji je predsedoval Joao Goulart, in temu ni preostalo drugega, kot da je zbežal v Urugvaj. Medtem ko je prirejal Goulart v Urugvaju tiskovne konference, na katerih je zagotavljal, da se ni odpovedal predsedstvu, so v Rio de Janeiru že sestavili novo vlado in izbrali novega državnega predsednika v osebi dosedanjšega predsednika zveznega parlamenta Ranierija Mazzilija. Nekaj časa je kazalo, da bo izbruhnila državljanska vojna, ker so sindikati proglasili splošno stavko v njegovo podporo. Toda stavka ni imela velikega uspeha, razen da je ovirala izdajo proti Goulartu usmerjenih listov v Rio de Janeiru. Oblast v Braziliji ima tako spet v rokah vojska, enako kot v celi vrsti drugih južnoameriških republikah. Združene države so novi vladi že ponudile gospodarsko pomoč, kar pomeni, da jim sprememba v Braziliji ni neljuba.

V delu svetovnega tiska pa so se pojavile vesti, da se je Goulart tajno opiral na komuniste, in baje so zdaj našli pri raznih preiskavah tudi dokaze za to. Po vsej Braziliji so začeli zapirati komuniste in sindikalne funkcionarje, ki so podpirali Goular-

ta. Dejstvo je, da kaže nova brazilska vlada, oprta na vojsko, a sestavljena v glavnem iz civilnih osebnosti, precej ostre protikomunistične težnje in je že zagotovila svojo podporo Zahodu v odnosih s komunizmom. Kakšna bo njena notranja politika, pa se bo šele pokazalo. Vsekakor pa lahko rečemo, da pomeni ta prevrat v Braziliji reakcijo na levičarsko usmerjeno Goulartovo politiko. Ta je imel dobre namene, da bi izvedel razne temeljite in nujno potrebne socialne reforme, po katerih brazilska — kot vsa južnoameriška stvarnost kar kriči — toda pri tem je zagrešil značilno napako vseh latinsko-ameriških socialnih reformatorjev med političnimi voditelji, da je bil namreč premalo realističen in da se je vdal revolucionarni retoriki.

Južnoameriška celina je gospodarsko naravnost katastrofalno zanemarjena in socialno življenje je slikovita, a hkrati žalostna zmes fevdalizma, kapitalističnega velepodjetništva, proletarske revščine in agrarne stiske, čeprav je narava v splošnem bogata in bi lahko samo Brazilija po mnenju strokovnjakov preživljala milijardo ljudi ali celo vse današnje človeštvo, če bi bila zem-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

- NEDELJA, 12. aprila, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Revija slovenskih pevskih zborov. Koncert na Stadionu 1. maja v Trstu, dne 12. jan. 1964; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »V skalnih gorah«, mladinska radijska zgodba (Rado Bednarik), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 Radijska novela — Wilkie Collins: »Strahotna postelja«; 18.30 Kino, včeraj in danes; 20.30 Iz slovenske folkloze — Lelja Rehar: »Spletvaj dekle pušljce«.
- PONEDELJEK, 13. aprila, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Iz slovenske folkloze — Lelja Rehar: »Spletvaj dekle pušljce«; 18.00 Glasovi iz narave (Tone Penko); 18.30 Godalni orkester Radia Trst; 19.15 Radijska univerza — Italijanska ustava o ljudstvu: »Pravica do združevanja v stranke«; 21.00 Claude Debussy: »Pelleas in Melisanda«, opera v petih dejanjih. Približno ob 21.45 Opera, avtor in njegova doba (Gojmir Demšar).
- TOREK, 14. aprila, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Iz albuma lahke glasbe; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Pregled italijanske dramatike (Josip Tavčar in Jože Peterlin); 21.50 Slovenski in jugoslovanski solisti.
- SREDA, 15. aprila, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Brali smo za vas; 13.30 Pol stoletja melodij; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Skladatelji v očeh njihovih sodobnikov; 19.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Higijska in zdravje; 21.00 Simfonični koncert. Približno ob 21.35 Knjižne novosti — Pavle Merku: »Knjiga Dragotina Cvetka Gallus, Plautzius, Dolar in njihovo delo«.
- ČETRTEK, 16. aprila, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Po društvih in krožkih: »Zbor in dramska skupina iz Steverjana« (Saša Martelanc); 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Solistični koncert; 19.15 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu (Nada Pertot); 21.00 »Sluga dveh gospodov«, komedija v dveh dejanjih (Carlo Goldoni — Ciril Debevec), igrajo člani RO; 22.45 S »Festivala dveh svetov« v Spoletu 1963.
- PETEK, 17. aprila, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljic, pripovedki in legend. »Vijolica« (J. Slama); 18.30 Solisti Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Radijska univerza — Aroldo de Tivoli: Električna: »Električni tok v plinih«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30 Obletnica meseca — Martin Jevnikar: »Ob stoletnici ustanovitve Slovenske Maticice«.
- SOBOTA, 18. aprila, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Podobe iz narave; 15.00 »Volan«, oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Marsikaj v mestu Kotaču«, komedija v treh dejanjih (Alkesander Marodič), igrajo člani RO; 17.20 II. Vatikanski koncil; 18.00 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti — Vinko Beličič: »Marko Pohl, glasnik literarnega preda«; 19.15 Družinski obzornik; 20.45 Slovenski Oktet. (Koncert smo registrirali v tržaškem Avditoriju, dne 10. dec. 1963); 21.00 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 12. aprila, nedelja: Lazar, Savica
- 13. aprila, ponedeljek: Ida, Jarmila
- 14. aprila, torek: Valerija, Justin
- 15. aprila, sreda: Helena
- 16. aprila, četrtek: Boža, Benedikt
- 17. aprila, petek: Rudolf
- 18. aprila, sobota: Konrad, Apolonij

KONCERT PEVSKEGA ZBORA J. GALLUS

V nedeljo, 12. t. m., bo ob 17. uri v dvorani Marijinega doma v Rojanu, ul. Cordaroli 19, koncert znanega tržaškega pevskega zboru »J. Gallus«, ki ga vodi prof. Ubald Vrabc. Na sporedu je skupno 15 skladb. Prepričani smo, da se bo občinstvo v lepem številu udeležilo koncerta tega pevskega zboru, ki je tudi na nedavnem mednarodnem tekmovanju v Gorici dobil lepo priznanje.

Prelom v svetovnem komunističnem gibanju

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po vsem tem, kar se danes v komunističnem svetu dogaja, pa moramo ugotoviti, da je stvarnost popolnoma drugačna in da komunistični nauk ne daje odgovora na vsa vprašanja življenja, oziroma da tudi med državami z enakim družbenim redom in celo med komunističnimi strankami samimi obstajajo bistvene razlike v pogledih na življenje in da so kljub skupni ideologiji nasprotja in spori neizogibni. Kakšno stopnjo lahko ti spori dosežejo, pa imamo priložnost ugotoviti prav te dni, ko Sovjeti obtožujejo Kitajce, da so čisto navadni rasisti, ki se konec koncev zavzemajo za

združitve rumene in črne rase za boj proti beli rasi.

V primeri s takšnimi obtožbami se zdi sovjetska polemika z zahodnjaki navaden dialog med ljudmi, ki so sicer nasprotnih in nespravljivih idej ter prepričanj, a ki se vendar med seboj globoko spoštujejo.

Kakšen bo nadaljnji razvoj sovjetsko-kitajskega spora, je danes težko predvideti. Vse pa kaže, da je razpoka, ki je nastala v svetovnem komunističnem gibanju, tako globoka, da je ne bo mogoče odpraviti niti na prihodnjem »vrhunskem« sestanku vodstev vseh komunističnih strank na svetu, če bo do njega sploh prišlo. Sovjeti si bodo v bližnji bodočnosti le še bolj živo prizadevali, da ohranijo vodstvo svetovnega komunizma v svojih rokah. Veliko vprašanje pa je, če se jim bo to tudi dejansko posrečilo.

—0—

Papeška komisija

V torek je papež izdal lastnoročno pismo »In fructibus«, s katerim ustanavlja posebno papeško komisijo za družbena vprašanja. Komisija, neka vrsta vatikanskega ministrstva, se bo bavila z vplivom in odnosi kina, radia, časopisja in televizije do družbe. V pismu piše Pavel VI., da vsa ta socialna sredstva vplivajo ne samo na kulturo, civilizacijo in moralo, marveč tudi na vero samo.

Cerkev se mora braniti pred negativnimi vplivi omenjenih družbenih sredstev na človekovo duševnost in jih mora, tako uči papež, pravilno usmerjati v dobro človeške družbe.

V zvezi s tem stališčem Cerkve je tudi imenovanje stalnega vatikanskega opazovalca pri OZN. Za to diplomatsko mesto je imenovan msgr. Alberto Giovanetti.

Brez čuta za realnost v Braziliji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ija racionalno obdelana. Socialni napredek ovirata nevednost in apatičnost rasno mešana prebivalstva, med katerim imajo ogromno večino nepismeni, pa tudi pomanjkanje idealizma in poštenosti med izobraženci, zlasti pa še — kot rečeno — pomanjkanje smisla za realnost med politiki. Vsi ti pojavi so v Braziliji še posebno zaostreni.

Pomanjkljiv čut za realnost se kaže v tem, da se socialni in gospodarski reformatorji ne zavedajo, da resničen napredek v Latinski Ameriki ni možen brez učinkovitega gospodarskega sodelovanja Združenih držav, ki edino lahko dajo na razpolago sredstva in tehniko za izvedbo reform. Namesto da bi skušali napredovati v koraku, skušajo drveti, pri čemer pa slej ali prej končajo v jarku, kot se je zgodilo tudi Goulartu. Značilen primer take nerealnosti je tudi Fidel Castro, ki se je spravljal s svojo revolucionarno retoriko v slepo ulico, v jeseni leta 1962 skoraj povzročil tretjo svetovno vojno in spravljal v hudo zadrego celo svoje moskovske prijatelje. Velik čut za latinsko-ameriško realnost pa je pokazal pokojni predsednik Kennedy s svojim obsežnim načrtom pomoči pri tamkajšnjih reformah, toda o tem zadnji čas bolj malo slišimo.

Stikker bo odstopil

Glavni tajnik Severnoatlantske zveze, Holanec Dirk Stikker, je te dni naznanil, da misli letos poletni odstopiti s svojega mesta, in sicer iz zdravstvenih razlogov. Malo pred tem se je vrnil iz Združenih držav, kjer se je dal temeljito zdravniško preiskati.

Za glavnega tajnika NATO je bil izbran 21. aprila 1961 kot naslednik sedanjega belgijskega zunanjega ministra Spaaka. Stikker je star 67 let. Kot predvidevajo, prihajata za njegovega naslednika v postev sedanji njegov namestnik knez Colonna in italijanski veleposlanik pri NATO, Brosio. Imenovanje novega glavnega tajnika pa morajo odobriti vse države, ki so članice tega pakta.

Kot glavni tajnik NATO Stikker ni imel avno lahkega dela. Grenila so mu ga pred vsem navzkrižja med Združenimi državami in De Gaullom.

STARA GARDA GRE

Iz Moskve prihaja vest, da so zapodili iz komunistične stranke vse ostanke Stalinih pristašev. Med temi so trije poglavitni: Jurij Malenkov, prvi Stalinov naslednik; Vjačeslav Molotov, večkratni zunanji minister, in Lazar Kaganovič, bivši prvi podminister. Vsi so obtoženi delovanja proti stranki in da so se v sedanji »mrzli vojni« med sovjetskim in kitajskim komunizmom opredelili za Mao-Tseja.

Novica o njihovem izgonu iz stranke ni prišla uradno, marveč izvira iz poročila sovjetskega teoretika Sušlova. Poročilo je bilo podano že 14. februarja na seji vodstva komunistične stranke. Besedilo pa je bilo objavljeno šele v petek v moskovski »Pravdi«.

SARAGATOVİ OBISKI

Italijanski zunanji minister Saragat se je mudil na tridnevem političnem obisku v Egiptu. Z Nasserjem se je razgovarjal o gospodarskem sodelovanju med Italijo in Egiptom. Posebna mešana komisija bo uredila tudi odškodnino za podržavljeno italijansko imovino v Egiptu.

Saragat je dal časnikarjem pred odhodom iz Kaira izjave, da bi morala rešiti egiptovsko-izraelski spor Organizacija Združenih narodov. Istega mnenja je tudi glede Cipra. Italija bo podpirala, tako je minister izjavil, vsa stremjenja OZN, da pride čimprej do pomirjenja na otoku, kjer se je prav zadnje dni stanje še poslabšalo.

Iz Kaira je odletel minister Saragat v Teheran.

Nemška zunanja politika na dolgi rok

Nemški zunanji minister Schröder je v začetku aprila na 11. zveznem zasedanju protestantovskega delovnega kroga nemških krščanskih demokratov v Münchenu v daljšem govoru razložil namene in težnje zunanje politike Zahodne Nemčije na daljši rok. Naslov njegovega predavanja je bil »Položaj Nemčije in njena bodočnost«. Večji del govora je posvetil vzhodnoevropskim vprašanjem in zlasti seveda odnosom s Sovjetsko zvezo. Nemško javnost je posvaril pred tem, da bi iz razcepa v svetovnem komunističnem gibanju zaradi spora med Rusi in Kitajci sklepala, da je komunizem oslabiljen. »Tudi če prodira komunizem po različnih poteh proti istemu cilju, lahko dosega uspehe, če bi ga njegovi nasprotniki podcenjevali«, je izjavil Schröder. Po njegovem nikakor ni gotovo, da se je že začelo trajno razdobje pomiritve med Zahodom in Sovjetsko zvezo, neglede na zagotovila predsednika sovjetske vlade o možnostih mirnega sožitja. Kot dokaz za to je navedel svoječasno zaostritev berlinske krize s strani Hruščova, postavitev berlinskega zidu in sovjetsko politiko glede Kube, s katero je Hruščov privedel svet na rob atomske vojne.

Vendar je Schröder priznal, da je sovjetska politika v zadnjem času precej »zadržana«. Tega pa ne pripisuje sporu s Kitajsko, ampak verjetnosti, da so se sovjetski voditelji ob kubanski krizi zavedli nevarnosti, da bi lahko prišlo do atomske vojne, pa tudi dejstvu, da morajo reševati hudo krizo v gospodarstvu, zlasti v poljedelstvu. Gospodarski prirast se je v Sovjetski zvezi lani najmanj zvišal po drugi svetovni vojni in kosmati narodni dohodek Sovjetov narašča počasneje kakor v Združenih državah, Zahodni Nemčiji in v vseh drugih državah Evropske gospodarske skupnosti.

Schröder je tudi obdolžil Sovjete, da povzročajo s tem, da ne dajo Vzhodnim Nemcem pravice do samoodločbe, trajno napetost v Evropi. »Dokler Sovjeti ne bo-

Poziv na ministra

Ob obisku ministra za javna dela Pierraccinija v Trstu je Svet Skupne slovenske liste naslovil nanj pismo glede gradnje 183 stanovanj, katera namerava zgraditi Ustanova za pomoč julijsko-dalmatinskim beguncem v občini Devin-Nabrežina.

Omenjeni odbor je poslal ministru tozadevno vlogo že 18. marca, ker se je 17. marca vršil v Rimu že natečaj za oddajo gradbenih del. Minister ni dal od sebe nobenega odgovora. Zato ga Svet SSL v tem zadnjem pismu z dne 4. aprila ponovno naproša, naj vzame vso zadevo v pretres, da ne bo vlada zagrešila nove krivice do slovenske manjšine. V pismu je bila izražena tudi prošnja, da bi ministrer sprejel v avdijenco predstavnike SSL, ki bi mu natančneje raztolmačili ves problem, ki se tiče strnjivosti slovenskega etničnega ozemlja. Zastopniki pa niso bili sprejeti. Le tajnik pokrajinske zveze italijanske socialistične stranke, kateri pripada minister Pierraccini, je odgovoril, da bo ministru izročil dostavljeno pismo.

do priznali, da bi bilo priznanje take pravice tudi v korist Sovjetske zveze, se bomo morali pač pripraviti na politiko dolgih rokov in dokazati, da imamo tudi mi mnogo sapa,« je rekel. Priznal je, da Zahodna Nemčija v svoji politiki glede Vzhodne Evrope ne more računati na kake presenetljive uspehe, toda s potrpežljivim nadaljevanjem v dosedanji smeri lahko pospešuje razumevanje za nemški položaj in zahteve, je pristavil.

Glede politike v Severnoatlantski zvezi je Schröder izjavil, da bo skušala nemška vlada krepiti povezanost med državami v njej in zadrževati razhajajoče se nacionalne težnje. Predvsem je treba v bližnjem času delati za še tesnejšo gospodarsko in politično povezanost med severnoatlantskimi državami.

Na zborovanju so tudi poudarjali, da se mora nemški narod trajno spraviti z drugimi evropskimi narodi.

— 0 —

Ustoličenje v Ljubljani

V ljubljanski stolnici so obhajali v nedeljo ob šesti uri in pol slovesno ustoličenje drugega ljubljanskega nadškofa, dr. Jožeta Pogačnika. Pravzaprav je ta že tretji, če štejemo tudi začasno dobo nadškofa Brigida.

Pred ustoličenjem so čestitali v škofijem dvorcu novemu nadškofu predstavniki civilnih oblasti. Nato se je razvil sprevod v okrašeno stolnico, ki je že dosti premajhna za take slovesnosti. Obred ustoličevanja je vodil zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper, ki je prebral tudi papeško bulo o imenovanju mons. Pogačnika. Navzoči so bili tudi beograjski nadškof Bukatko, mariborski škof Držečnik, poreško-puljski škof Nežič, apostolski administrator mons. Kježder, adm. delegat mons. Simčič, stiški opat in vsi dekani. Iz Gorice je bil navzoč kot gost katehet Marjan Komjanc.

Ko je nadškof Pogačnik položil prisego, je imel mons. Šeper pozdravni nagovor. Odgovoril mu je novi nadškof, ki se je v toplih besedah spominjal tudi svojega prednika. Po govorih so sledili pokloni kanonikov, duhovščine in redovnikov. Po opravljenih obredih je pel nadškof slovesno mašo, na koro pa je prepeval mogočen zbor ob spremljavi orkestra.

Ustoličenje je zapustilo pri navzoči množici vernikov zelo mogočen vtis.

Novemu ljubljanskemu vladiki pošiljajo tudi naši ljudje iskrena voščila, da bi dolgo let srečno vodil njemu izročene slovenske vernike.

NOVI KREDITI

V torek so se začela v Beogradu pogajanja za obnovo trgovinskega dogovora med Italijo in Jugoslavijo. Dogovor je bil sklenjen 11. avgusta 1962. Na njegovi podlagi je bil od italijanske strani odprt kredit za 12 milijard in pol lir za kritje stroškov posebnih dobav. V omenjeni pogodbi je bil predvidevan povišek kredita do iznosa 43 milijard in 750 tisoč lir, ki bo razdeljen na obroke, izplačljive do leta 1966.

V zvezi s temi pogajanja potekajo tudi dogovori za dopolnilni obmejni promet.

Zajeti teroristi

Medtem ko se v Milanu še nadaljuje obravnava proti južnotirolskim atentatorjem, so padli v roke italijanski in avstrijski policiji nekateri njihovi voditelji.

V Benetkah, in sicer v nekem hotelu na Lidu, so aretirali orožniki prof. Gunterja Andergassena. Profesor je spremljal v Benetke gojence glasbene akademije iz Salzburga, kjer je nastavljen. Andergassen naj bi bil, pod imenom »Ludwig«, vodja tajne organizacije BAS (Osvobodilni odbor Južne Tirolske). Vodjo so takoj odpeljali v Bocen na zaslišanje, nakar so aretirali še 16 vodilnih članov tajnih terorističnih celic.

Istočasno je avstrijska policija aretirala v vasi Absam pri Innsbrucku nekega drugega voditelja tajne osvobodilne organizacije, Geoga Klotza. Z njim vred pa še zidarja Petra Zimmerja. Avstrijske oblasti navajajo, da sta izrabljala pravico azila. Prepeljali so ju v dunajske zapore. Te aretacije imajo nekateri za dokaz, da noče Avstrija podpirati teroristične podvige na Južnem Tirolskem.

GENERALOVA SMRT

V nedeljo je umrl v Washingtonu ameriški vrhovni poveljnik na Pacifiku v drugi svetovni vojni, general Douglas McArthur, v starosti 84 let. Že mlad je postal general in se je bojeval v prvi vojni na francoski fronti, kjer je prejel najvišja odlikovanja. Pred izbruhom druge svetovne vojne je postal poveljnik glavnega stana, leta 1942. pa vrhovni poveljnik ameriških vojnih sil na Vzhodu. Tudi njegovi izredni odločnosti je treba pripisati zmago nad Japonci. Čeprav je bil vojak do mozga, je ob podpisu premirja z Japonsko 2. septembra 1945 vzkliknil: »Moje živo upanje je, da bo iz podpisa te pogodbe vzkliknil boljši svet.« Po vojni so ga dvakrat predlagali kandidata za predsednika Združenih držav. On pa je obakrat kandidaturo odklonil.

Novice iz vsega sveta

Na Cipru kljub navzočantsi kontingenti Združenih narodov in uradnega posredovalca Tuomioje še ni miru. Zda si je Makarios izmislil, da morata s Cipra grški in turški vojaški kontingent, ki sta tam po določili pogodbe iz leta 1960 o ciprski neodvisnosti. Odstranitev grškega oddelka zahteva seveda le zato, da bi spravil s Cipra turški kontingent, ki šteje okrog 650 mož. Mir na Cipru pa bi zavladal verjetno šele takrat, ko bi spravili z otoka Makariosa samega.

— * —

Kot poročajo iz zahodnih virov, je baje neka sovjetska ladja iztovorila na Zanzibaru protiletalske topove, možnarje in ročno strelna orožje, natovorila pa 500 ton začimb. Vsekakor pa Zanzibar ne more vojaško ograjati niti Zahoda niti Afrike, s svojimi 320.000 prebivavci.

— * —

Pariška policija je ustrelila na pogonu nekega terorista organizacije OAS, ki je sodeloval pri bombnem atentatu na belgijsko veleposlaništvo v Parizu, pri katerem so bile ranjene tri osebe.

— * —

Svedski zunanji minister Torsten Nilsson bo od 19. do 23. aprila na uradnem obisku na Poljskem. Obiskal bo med drugim tudi Krakov in Gdansk.

S Tržaškega

LISTA »SLOVENSKE SKUPNOSTI«

V soboto je bila na tržaškem sodišču vložena tudi lista »Slovenske skupnosti«. V tržaškem volilnem okrožju se bo udeležila volitev za prvi deželni zbor z naslednjimi kandidati:

1. **dr. Jože Škerk**, odvetnik, občinski svetovalec v Nabrežini;
2. **dr. Teofil Simčič**, časnikar, občinski svetovalec v Trstu;
3. **dr. Rudolf Marc**, profesor, predsednik Slovenskega dobrodelnega društva, Trst;
4. **dr. Mitja Bitežnik**, profesor in odvetnik, Trst;
5. **dr. Anton Kacin**, ravnatelj učiteljskega, Gorica;
6. **dr. Milan Starc**, zdravnik, Opčine;
7. **Josip Terčon**, trgovec, bivši župan občine Devin - Nabrežina;
8. **Stanko Kosmina**, trgovec v Nabrežini;
9. **Ljubo Štoka**, uradnik, bivši partizanski borec, Prosek;
10. **Edvard Guštin**, kmetovalec na Colu (Repentabor);
11. **Mario Zahar**, delavec v Borštu;
12. **Danilo Lovrečič**, predstavnik slovenskih visokošolcev na tržaški univerzi — (Domijo);
13. **Drago Štoka**, visokošolec, Kontovel - Katinara;
14. **Zoran Sosič**, kmetovalec, Opčine;
15. **Marij Sedmak**, fotograf, Sv. Križ.

Za prve deželne volitve je bilo v tržaškem okrožju vloženo skupno 12 list. Liste so predložile naslednje politične skupine: komunisti, liberalci, demokristjani, socialdemokrati, neodvisneži, republikanci, socialisti, novofašisti, Slovenska skupnost, socialisti - PSIUP, Zveza nove Evrope (novofašistični razkolniki) in monarhisti. Zdi se pa, da bo monarhistična lista iz tekmovanja izpadla, ker baje ni bila tako sestavljena, kot predvidevajo predpisi.

SSL PROTI KRIVICNEMU DAVKU

Tržaški občinski svet je na svoji seji 31. marca sklenil uveljaviti zakon z dne 5. marca 1963 št. 246, ki predvideva poseben davek na povečano vrednost stavbišč ali zazidljivih zemljišč. Kdor je prodal od 1. januarja 1954 kako stavbno zemljišče, bo moral plačati občini davek na povečano vrednost tega zemljišča od omenjenega datuma do dneva, ko je bila sklenjena kupo-prodajna pogodba. Enak davek bo moral plačati tudi tisti, ki je na svojem bodisi podedo-

vanem ali kupljenem zemljišču zgradil hišo ali to zemljišče kakorkoli izkoristil v pridobitne namene.

Zakon je zelo zamotan in vsi zainteresirani naj ga pazljivo proučijo. O njem bomo v eni prihodnjih številkih prinesli obširnejšo razlago, ker zakon zadeva tudi mnoge naše bravce.

Posebno hudo bo zakon prizadel tiste, ki so v tržaški občini že pred časom prodali zemljišča in niso računali na plačilo takega vzratnega davka, ki lahko doseže precejšnjo vsoto, tembolj ker so nekateri denar že porabili v druge namene.

Na seji občinskega sveta je v tej zvezi predstavnik Skupne slovenske liste dr. Simčič podal izjavo, v kateri je poudaril, da je vzratna veljavnost vsakršnega zakona nasprotna zdravemu pravnemu in etičnemu načelu, ker prevara zaupanje državljanov v pravni red. Taka vzratnost novih zakonov pomeni zahrbtnen udarec pravu, kajti vsak državljan ima sveto pravico, da vnaprejš vso gotovostjo pozna pravne posledice vsakega svojega dejanja. Zato je nesocialno in krivično, da mu šele naknadno naložijo breme posledic, katerih v trenutku, ko je sklenil pogodbo, zaradi tedaj veljavnih zakonov nikakor ni mogel predvideti. Dr. Simčič je pri tem zlasti opozoril, kako bo ta zakon prizadel majhne posestnike, ki so morda prodali kos zemljišča za to, da bi si popravili hišo ali kupili kaj potrebnega. Zdaj pa jih bo presenetil velik davek, ki ga nikakor niso mogli predvideti, ko so zemljišče prodajali in ki jih zdaj lahko spravi v pravo stisko. Če bi bili vnaprejš vedeli za tak davek, zemljišča morda sploh ne bi bili prodali ali bi zahtevali zanj večjo ceno. Če bi bili zakonodajavci zares budni, bi bili lahko izdali tak zakon že pred 10 leti.

Zakon je bil zamišljen predvsem proti špekulantom z zemljišči in naj bi se nanašal zlasti na mesta, kot so Milan, Rim, Torino itd., kjer so se mnogi s takimi špekulacijami zelo obogatili. Tukaj pa bo pomnilo uveljavljanje tega zakona v taki obliki hud udarec zlasti za male posestnike. Zakon naj bi veljal zato samo od dneva, ko ga je odobril občinski svet, ali kvečjemu od dneva, ko je stopil v veljavo, to je od 5. aprila 1963. Iz teh razlogov je dr. Simčič glasoval proti vzratni veljavnosti zakona in se vzdržal glasovanja, kar zadeva raztegnitve zakona na tržaško občino.

Kako nam pustošijo Opčine

Ze takrat, ko so državne železnice začele s tistim razkopavanjem po naši vasi in polju onkraj cerkve obakraj Proseške ulice, se nam je Openem zdelo, da se bo iz tega rodilo za našo lepo vas samo veliko opustošenje. In nismo se zmotili, samo da je resničnost še vse hujša od tistega, kar smo pričakovali. Gradnje nove železniške postaje, novega železniškega podvoza in prestavitve proge (z vsem tistim prestavljanjem in grajenjem električnih nosilcev itd.) je zdaj sicer konec, toda takoj onkraj cerkve se začena na Opčinah področje »požgane

zemlje«. Več hiš je v razvalinah, še iz vojnega časa in to v glavnem zaradi tega, ker si nihče ni upal obnavljati, ker se je vedelo, da spadajo hiše k področju, preko katerega bo stekla nova proga. Najhujše pa je z novim železniškim podvozom oziroma s cestnim nadvozom nad progo. Ne vemo iz kakšnega razloga niso zgradili nadvoza tam, kjer je bil prej železniški nadvoz, ampak so na istem mestu ustvarili oster in nevaren dvojni ovinek skoro 90 stopinj vsak (v obliki črke S), preden se cesta vzpne na novi nad-

(Nadaljevanje na 9. strani)

Za vzratnost zakona pa so glasovale vse vladne stranke, komunisti in predstavniki PSIUP.

Nabrežina:

RESOLUCIJA NA PREDSEDNIKA VLADE IN MINISTRA ZA JAVNA DELA

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na redni seji z dne 1. t. m. odobril resolucijo, ki jo je predložil svetovalec dr. Jože Škerk in ki obravnava vprašanje gradnje nadaljnjih 183 stanovanj za istrske begunce v Sesljanu. Resolucija, ki smo jo v celoti objavili v velikonočni številki našega lista, med drugim ugotavlja, da bi izgradnja teh stanovanj bistveno spremenila narodnostno sestavo devinsko-nabrežinske občine na škodo slovenskega prebivalstva. Zato se obrača na predsednika vlade in ministra za javna dela s prošnjo, naj vprašanje ponovno prouči in poskrbita, da se omenjena stanovanja sezidajo v krajih, ki so tudi z gospodarskega stališča primernejši za istrske begunce. Proti resoluciji sta glasovala le svetovavca Krščanske demokracije.

Zakon o zazidljivih zemljiščih

Svet je na isti seji tudi sklenil uveljaviti v devinsko-nabrežinski občini zakon, ki predvideva poseben davek na prodajo ali izkoriščanje zazidljivih zemljišč. Kot smo že pisali, je občina dolžna izvajati ta zakon, ker je bil del njenega ozemlja proglašen za turistično področje. Z razliko od tržaške občine pa je devinsko-nabrežinski svet sklenil, da začne potekati rok, ki pride v poštev za določitev porasta vrednosti posameznih prodanih ali izkoriščenih parcel, s 1. aprilom tega leta. Mislimo, da je občinski svet popolnoma pravilno ravnal, če se ni poslužil pravice, da določi 1. januar leta 1954 za rok, od katerega se začne računati porast vrednosti zazidljivih zemljišč.

Beneška Slovenija

V FOJDI ŽELIJO VODOVOD

Včasih se moramo pritoževati čez naše ceste, drugič čez hudournike in poplave, nazadnje pa še čez suhe čase. Zdaj imamo, kakor povsod drugod, dovolj dežja, a ni dolgo tega, ko smo v strahu gledali, kako sihajajo naši studenci. Vodovodne mreže pri nas namreč še ni. Kaj se pravi biti brez vode v hiši in pri živini, se spomnimo zdaj, ko je vode na pretek.

Za dežjem pa nastopi pri nas vedno tudi suša. Vendar upamo, da bo občina še o pravem času poskrbela, da ne bomo tudi letos brez vode kot lansko leto. Slišali smo, da je že pripravljenih 11 milijonov lir za vodno napeljavo. Upamo, da ne bo ostalo samo pri besedah.

V ČENEBOLI VEDNO MANJ LJUDI

Kakor vedno ob volitvah, tako se godi tudi sedaj. Govorniki in predstavniki vseh strank prihajajo med naše ljudi in trosijo lepe obljube na desno in na levo — seveda, če boste volili nas. Drugi se ustavljajo samo v Vidmu in gostobesedno rišejo težave gospodarsko zaostalih občin v vzhodnih delih videmske pokrajine.

V soboto je govoril v Vidmu celò minister za javna dela Pieraccini. Poslušal je pritožbe najrazličnejših predstavnikov. Jemal jih je na znanje, na koncu je pa pripomnil, da noče dajati nikakršnih demagoških ob-

KANDIDATI »SLOVENSKE SKUPNOSTI« ZA DEŽELNI ZBOR

Konec prejšnjega tedna je na goriškem sodišču vložila seznam svojih kandidatov tudi lista »Slovenske skupnosti«. Na tej listi, katere znak je lipova vejica z dvojezičnim napisom »Slovenska skupnost« kandidirajo: 1. dr. Anton Kacin, ravnatelj učiteljskega učiteljskega v Trstu; 2. dr. Slavko Bratina, profesor v Gorici; 3. dr. Jože Škerbec, odvetnik v Trstu; 4. Hermenegild Podveršič, župan v Steverjanu; 5. Ivan Prinčič, industrijec v Krminu; 6. Anton Korošec, učitelj v Doberdobi; 7. Ivan Černic, visokošolec z Vrha.

V goriškem okrožju je vložilo kandidatne liste skupno 10 strank ali političnih skupin, in sicer po vrstnem redu: 1. demokristjani; 2. komunisti; 3. novofašisti; 4. republikanci; 5. socialisti; 6. socialni demokrati; 7. Slovenska skupnost; 8. liberalci; 9. levi socialisti ali PSIUP in 10. monarhisti.

V vsakem volilnem okrožju ima vsak volivec pravico oddati preferenčni ali prednostni glas kandidatom z liste, za katero glasuje. V Gorici in Tolmezzu ima pravico napisati ali označiti dve kandidati imeni za preferenco; v Trstu in Pordenonu tri, v Vidmu pa štiri.

VOLILNA ZBOROVANJA

V Gorici so se začeli prvi večji volilni shodi v nedeljo. Ob enajsti uri je govoril v dvorani bivšega Trgovskega doma tajnik socialnodemokratske stranke poslanec Tannassi pred približno 180 zborovavci. Govor je bil bolj splošnega značaja; slovenske manjšine ni omenil.

Ob isti uri je govoril tudi poslanec Tripodri za misinsko stranko v mali telovadni dvorani. Imel je približno 90 poslušalcev.

Kanalška dolina

ljub, ker da ni prišel na politični pohod pred volitvami, čeprav je socialist.

Vsaj za te besede mu moramo biti hvaležni. Dobro bi pa bilo, da bi si taki gospodje ogledali naše reve na kraju samem in se pozanimali za statistike. Ugotovili bi, da število prebivalstva pri nas od leta do leta zelo pada. V Čeneboli so našli pri zadnjem ljudskem štetju leta 1961 le 498 prebivalcev; od prejšnjega štetja leta 1921 se je znižalo od prejšnjega štetja za 104. Danes jih je še število prebivalcev za 104. Danes jih je še kakih 50 manj. Mlajši se izseljujejo, stari izumirajo in počasi bo kar cela vas naprodaj. Spomnili se nas bodo torej le še ob smrti in — oprostite — ob volitvah.

NESREČA NEPREVIDNIH DEČKOV V MAZEROLAH

Po naših krajih se še danes, po devetnajstih letih, najdejo nerazpočeni vojni izstrelki in ročne granate. Kljub trajnemu svarjenju in poučevanju, naj se nihče ne dotika takih ostankov, se še tudi vedno dogajajo hude nesreče zaradi nepredvidnosti. Tako se je zgodilo, da so se v nedeljo popoldne igrali trije dečki kraj vasi. Našli so ročno granato in toliko časa tolkli po njej, dokler se ni razpočila. Vse tri so drobci ranili; najhuje 16-letnega Angela Macoriga, kateremu je odneslo členke na desni roki. Ponesrečenec so prepeljali v čedadsko bolnišnico.

ki so prihajali in odhajali. Polemičali je z vladnimi strankami, ob koncu pa si ni mogel kaj, da se ne bi zagnal proti Slovenem. Rekel je, da hočejo biti misini navzoči v deželnem zboru zato, »da bi ne bile oškodovane enotne koristi države od separatističnih slovenskih teženj in naša narodna čustva od dvojezičnosti«. Slovenski bav-bav je torej treba preganjati, koristi dežele so šele druga stvar.

Zvečer je pa imel shod tajnik demokratske stranke poslanec Rumor, v precej napolnjeni veliki telovadni dvorani. V glavnem je poudarjal potrebo sredinsko-evropske smeri in koristi nove dežele. Pobijal je nasprotnike z leve in z desne, katerim je med drugim očital, da nosijo oboji približno enako krivdo pri povojni razmejitvi državnih mej.

V splošnem pa se med volivci ne opaža še preveč velike volivne mrzlice.

ZRTEV PROMETNE NESREČE V PEČI-RUPA

V nedeljo smo spremili k zadnjemu počitku domačina Ivana Tomšiča. Učakal je 65 let. Pokojnik je živel mirno, kmečko življenje. Naj mu bo lahka domača zemlja!

V soboto dne 5. aprila se je pripetila na Tržaški cesti, blizu vojašnic, smrtna nesreča. Zrtev je bil 25-letni mladenič Ivan Ivančič. Vozil se je ob osmi uri in pol zvečer z motornim kolesom iz Rupe proti mestu. Usoda je hotela, da se je zaletel v stojčtovornjak. Pokojnik je bil doma iz Renč. Stanoval pa je z materjo v Gorici. V Rupe je bil dobro znan med mladino.

Zalostne so takšne novice o prometnih nesrečah, ki so prav na cesti mimo Rupe tako pogoste. Precej je kriva tudi nepredvidna vožnja. Menimo, da bi bili po naših društvenih potrebni tudi kakšni tečajji o previdnosti pri vožnjah ter o pravilih cestnega prometa. Marsikaka bridka nesreča bi se morda s tem preprečila.

USTANOVITEV SEVERNE ŽUPNIJE

Severni mestni del Gorice je v nedeljo obhajal formalno ustanovitev nove župnije, posvečene Mariji Kraljici. V kapelici na Svetogorski cesti je goriški nadškof daroval prvo sv. mašo v novi fari. Obsegala bo ves severni okraj, ki sega od državne meje in Korza na vzhodu do Soče in na jugu do uršulinskega samostana. Ves ta okoliš je doslej spadal pod župnijo na Placuti. Po večini prebivajo tukaj slovenski verniki.

Kanonično je bila ustanovljena nova župnija z nadškofijskim odlokom z dne 15. januarja; v teku je tudi civilno priznanje. Za začasnega vikarja-ekonoma je imenovan Fulvio Demartini, ki vodi Središče za obrtno vzgojo na Svetogorski cesti, kjer stoji že zdaj farna kapela.

Z novo župnijo vred šteje Gorica že devet far.

TRUPLO NA PROGI V RUBIJAH

Strašno odkritje so napravili prejšnjo sredo v zgodnjih jutranjih urah na železniški progi blizu postaje Rubije. Strojnik vlaka, ki privozi ob 6.20 v Gorico, je opazil na via-dukto pred postajo strašno razmesarjeno

Iz Goriške

človeško truplo. Takoj je obvestil železniško policijo in sovojenjske orožnike, ki so se podali na kraj nesreče. Zagledali so skoraj obglavljeno moško truplo. V žepih so našli osebne listine, iz katerih so ugotovili, da gre za 28-letnega železniškega delavca Artura Jarca. Ponesrečenec je stanoval v Štandrežu s starši in še dvema bratoma.

Še prejšnji večer je bil z družbo v neki sovojenjski gostilni. Pomenkoval se je tudi o svoji bolezni. Bil je namreč bolan na pljučih in bi bil moral v sredo oditi v bolnišnico. Revez se je tudi izrazil, da je bolje umreti kot pa živeti tako nesrečno življenje. Prav zato si je nesrečnež najbrž vzel življenje. Bog mu bodi milostljiv!

PRISTANIŠKI PROMET V TRŽICU

Promet v tržaškem pristanišču Portorošega se je začel dvigati. V letošnjem prvem trimesečju so raztovorili 140.863 ton blaga; to je približno še enkrat toliko kot lansko leto v enaki dobi. V mesecu marcu je pa znašal razloženi ladijski tovor 48.410 ton, natovorjeni pa 410 ton. V pristanišče je priplo 84 parnikov s skupno 96.324 tonami.

Uvoženo blago predstavljajo predvsem les in lesni izdelki. Tržič postaja ena najbolj živahnih lesnih pristanišč v Italiji; saj je šlo v prejšnjem letu skozi njega nad 374.000 ton lesa in njegovih izdelkov. Ugotoviti pa je treba, da je pristanišče Portorošega še vedno v nezadovoljivem stanju, zato tudi promet še ni tak, kakor bi lahko bil.

SLAB ODZIV NA STAVKO

Za petek in soboto je bila napovedana splošna stavka vseh državnih nameščencev. Stavko je proglasila sindikalna zveza CGIL, v kateri je včlanjeno levičarsko usmerjeno delavstvo. K stavki pa nista pristopili dve drugi veliki sindikalni organizaciji, in sicer socialdemokratska UIL in bolj demokratska CISL.

V Gorici sta stavkala komaj 2 odstotka državnih uslužbencev. V vseh uradih in na šolah so redno delali. Železničarjev je stavkalo v Gorici okoli 25 odstotkov. Vlaki so z goriške postaje skoro redno vozili.

POGREB VILJEMA NANUTA

Na velikonočni ponedeljek je bil pogreb pokojnega javnega delavca Viljema Nanuta. Iz mrtvašnice pri sv. Justu se je peljala za krsto izredno dolga vrsta avtomobilov. Na koncu Malih Rojc se je uvrstil pogrebni sprevod, katerega je vodil štandreški dekan. Preden se je razvil sprevod, so zapeli združeni pevski zbori več žalostink. Na trgu pred cerkvijo se je zbrala velika množica domačinov in znancev, ki so spremljali krsto v župno cerkev. Odtod se je uvrstila kljub dežju številna množica pogrebcev za vrsto vencev, katere so nosili rajnikovi sosedje.

Na pokopališču so zbori zapeli po obrednih molitvah še pretresujoče žalostinke v poslednji pozdrav. Nato so se od pokojnika poslovili zastopniki tržaških, goriških in beneških Slovencev. Pogrebci so se vračali od svežega groba v prepričanju, da je sredi dela omahnil vztrajen kulturni delavec, ki je svoja najlepša leta posvetil svoji zemlji in rojakom.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Srečanja z vzhodnimi verami

V tiskarni »Graphis« v Trstu je bila dotiskana knjiga »Bežna srečanja«, ki jo je napisal dr. Ludvik Čepin, profesor na St. Vincent College v Latrobe v Pennsylvaniji. V knjigi opisuje svoja srečanja z orientalskimi verami, katere je spoznal na svojih potovanjih v Indijo, v druge južno-azijske dežele in na Japonsko. Kljub taki resni snovi pa je knjiga zelo zanimivo napisana in se bere kot pravi potopis, zlasti ker avtor dopolnjuje svoja razmišljanja o religijah z raznimi drugimi opažanji in komentarji. Knjiga ima 222 strani ter je ilustrirana s fotografijami, katere je avtor sam posnel. Izdala jo je založba »Duhovna knjiga«.

Avtor poudarja v uvodu, kakšen vtis je napravilo nanj srečanje s skupino mladih, v zafiranost rumene halje oblečenih budističnih menihov v Siamu. »Kaj se je moralo skrivati za tistimi napol odmaknjenimi pogledi? Ali so tudi oni hoteli v tistem trenutku prodrati v mojo misel, kot sem jaz skušal v njihovo? Ali tudi oni tako malo vedo o moji veri, kot vem malo jaz o njihovi?« — se je vprašal. Svoji želji, da bi globlje spoznal vzhodno in južnoazijska verstva, je lahko zadostil na potovanju okrog sveta, ki ga je napravil v poletju leta 1962 in med katerim je obiskal Japonsko, Siam in Indijo.

Knjigo je razdelil v tri glavne skupine, poimenoval po simbolih tistih orientalskih ver: Om, Lotos in Tori. V prvi skupini poglavij opisuje hinduizem, v drugi budizem in v tretji šintoizem z raznimi ločinami. Posebna odlika teh opisov je v tem, da dopolnjujejo splošna dejstva z osebnimi vtisi, ki so živi in neposredni ter napravljajo knjigo zares zanimivo branje. Avtor se ne omejuje samo na verske argumente, ampak posega tudi na sociološko, politično in splošno družbeno področje. Zelo zanimivo se berejo na primer odstavki, v katerih pripoveduje o vplivu, ki ga ima hinduizem na prehrano prebivalstva v Indiji, glede na dejstvo, da je prepovedano ubijati živali. Tako se dogaja, da milijoni in milijoni tamkajšnjih ljudi v vsem svojem življenju ne okusijo mesa in niti mleka, jajc in zelenjave, če ta po svoji barvi spominja na barvo mesa. Posega pa tudi v zgodovino in opisuje vsaj na kratko tudi nastanek teh religij in njihove začetnike. Poleg osebnih srečanj duhovnikov azijskih ver ga posebno zanimajo njihovi templji in simboli.

To je ena izmed zelo redkih knjig v slovenski literaturi, ki se ukvarja izključno s tujimi verami in bo posebno prav prišla tistim, ki jih zanima to

študijsko področje, zlasti tudi duhovnikom in sploh vsem, ki želijo izpopolniti svojo izobrazbo tudi v tem pogledu.

Napisana je v lepem jeziku, vendar pa je ponekod tudi čutili nekoliko okornosti glede na dejstvo, da je moral marsikaj prevajati iz tujih jezikov, oziroma prvič izraziti v slovenščini. Tudi fotografije, ki sicer lepo poživljajo vsebino knjige, niso najboljše kvalitete. Vsekakor pa predstavlja ta knjiga na slovenskem knjižnem trgu redek in razveseljav dogodek.

—0—

KONCERT KOROŠKE PESMI V GORICI

V nedeljo popoldne je nastopil v dvorani Katoliškega doma v Gorici pevski zbor »Jakob Gallus-Petelin« iz Celovca.

Ob veliki udeležbi poslušavcev je številni zbor izvajal pod vodstvom dirigenta dr. Cigana bogat spored umetnih in koroških ljudskih pesmi. Posebno prisrčno so se postavili moški z umetnimi skladbami koroških skladateljev, po večini na besedilo Milke Hartmanove, že znane koroške pesnice. Drugi koncertni del pa je bil ves posvečen ljudskim melodijam s Koroškega. Na vsem sporedu je bilo šest Ciganovih skladb, poleg Kernjakovih, Kramolčevih, Jobstovih in Pregljevih. Primorske skladatelj je zastopal Ubaldo Vrabc. Zbor je pokazal zelo dobro zlitje glasov in občuteno podajanje vsebine.

Pred nastopom sta pozdravila koroške goste zastopnik Katoliškega doma in Zveze katoliških svetovalnih društev. Napovedovavec pa si je s svojo šegavostjo na mah pridobil vse občinstvo v dvorani. Zbore je posnel na trak tudi tržaški slovenski radio. Bil je prav lep kulturni popoldan.

RAZSTAVA ČERNIGOJA IN SPACALA

Nemški kulturni inštitut v Trstu je priredil v svojih prostorih v ulici Coroneo 15 samostojno razstavo Avgusta Černigoja. Razstavil je svoja grafična dela. V katalogu ga predstavlja Carlo Milic. Černigoj je študiral slikarstvo v Münchenu in v Weimarju na akademiji Bauhaus.

Razstava je bila odprta 8. t. m. in bo ostala odprta do 18. aprila.

Lojze Spacal je razstavljaval zadnji čas v galeriji »Sagittario« v Milanu. Razstava je bila odprta od 18. marca do 3. aprila. Imela je retrospektiven značaj in je obsegala 40 del, od tega 18 oljnatih slik. Nekatera dela so še iz prvih povojnih let, večina pa iz razdobja po letu 1955.

V zvezi z razstavo je priredila Italijanska radiotelevizija intervju s Spacalom.

NAGRADA VSTAJENJE IN KOCBEKOVA ZBIRKA

Na vprašanja iz javnosti, zakaj razsodišče letošnje nagrade »Vstajenje« ni upoštevalo tudi Kocbekove pesniške zbirke »Groza«, smo zvedeli iz krogov razsodišča, da je samoobsebi razumljivo upoštevalo tudi to zbirko, ki pomeni po mnenju njegovih članov gotovo najodličnejši umetniški izraz iz vrst slovenskih katoličanov v letu 1963, vendar pa je ni vzelo v poštev za nagrado, ker je že dobila največjo slovensko literarno nagrado, to je Prešernovo nagrado v znesku nad pol milijona din. Upoštevalo je tudi razne druge knjige, vendar pa je sklenilo letos upoštevati predvsem avtorje, ki objavljajo svoja dela izven Slovenije, v neprimerno težjih razmerah, kjer za svoje stvaritve skoraj redno sploh ne morejo pričakovati nikakega gmotnega plačila, pa vendar vztrajajo in z ljubeznijo naprej služijo slovenski književnosti.

■—■

Slavni beneški gledališki igralec Cesco Baseggio se je letošnje spomlad spet vrnil v Trst s svojo skupino. Od 9. do 15. t. m. gostuje v Modernem gledališču pri Sv. Jakobu. Uprizarja svoj Goldoni-jev repertoar. Na sporedu bo med drugim komedija »Il vecchio bizzarro« (Cudaški stavec), katere v Italiji že 120 let niso igrali.

Prejeili smo s prošnjo za objavo:

OPOZORILO RAI

DNE 15. t. m. ZAPADE ROK NATEČAJA RAI ZA RADIJSKE IGRE V SLOVENSKEM JEZIKU

Avtorje, ki se nameravajo udeležiti natečaja Italijanske Radiotelevizije za izvirne radijske igre v slovenskem jeziku, opozarjamo, da 15. t. m. zapade rok za odpošiljatev del.

Udeleženci natečaja morajo poslati po šest jasno in čitljivo natipkanih izvodov vsakega dela. Dela morajo biti označena samo z geslom, brez vsakega drugega znamenja, ki bi izdajalo avtorja. Isto geslo mora biti natipkano tudi na kuverti, v kateri naj bo list s podatki o avtorju in njegovem bivališču. Kuverta, ki jo je treba priložiti pošiljki, mora biti zapečaten z voskom, a brez pečatnega od-tisa.

Poštni pečat bo dokazoval datum odpošiljatev. Če bi se avtor udeležil natečaja z več deli, mora biti vsako delo označeno z različnim geslom in odposlano kot samostojna pošiljka.

Za prva tri najboljše ocenjena dela so predvidene nagrade 200.000, 150.000 in 100.000 lir.

Vsa obvestila v zvezi z natečajem, katerega se lahko udeležijo slovenski avtorji, ki stalno bivajo v Italiji, daje RAI — Radiotelevisione Italiana, Trst, Trg Oberdan št. 5.

VIDA TOMŠIČ O »PERSPEKTIVAH«

Na konferenci komunistov ljubljanske občine Center je Vida Tomšič ostro kritizirala revijo »Perspektive«, okrog katere se zbira skupina mlajših pisateljev in esejistov - sociologov dozdevno eksistencialistično - marksistične struje. Vida Tomšič je v svojem referatu o raznih negativnih pojavih v javnem življenju posvetila precejšen del svojih izjav prav »Perspektivam« in izjavila med drugim — kot piše »Delo« —, da »hočejo ljudje iz »Perspektive« demagoško izkoristiti težave in še nerešene probleme zlasti v zvezi z nekvalificirano delovno silo — s sezoni, z življenjskimi pogoji študentov in družbeno-socialnimi vprašanji kmečkega prebivalstva. Na teh osnovah napadajo obstoječi družbeni sistem in ne samo napake in zamude pri reševanju teh zadev; dalje sekundirajo nezadovolj- nečem na kulturno-prosvetnem področju«. Obdoli- žila je »Perspektive«, da precej očitno kažejo s svojimi kritikami »konturo politične akcije, že zelo slabo skrite izza kulturniške obleke. Vsa ta disku- sija v reviji »Perspektive« in izven nje je le navidez kulturna diskusija — je rekla —, v resnici pa je koncept večstrankarskega in tudi cehovskega, da ne rečem kastovskega sistema, ki je za naše poj- me zaostal, ki pa se nekaterim zdi strašno simpa- tičen: češ čevljar naj bo čevljar, pisar pisar, pi- satelj pa pisatelj. Iz takih konceptov je izginila vi- zija Marxa...«

Potem je izjavila, da prihajajo ti literati s svojo akcijo že v odprt konflikt z zakoni, ki ne dopuščajo, da se pod parolo demokracije uveljavljajo destruktivne in restavratorske težnje. »Vendar se komuni- sti ne smemo (kar nam tudi ni potrebno) zanaša- ti le na upravne ukrepe, ampak predvsem na aktivnost pri razkrinkavanju in analiziranju takih in podobnih akcij, med katerimi so tudi take, ki ima- jo »za bregom« več, kot sami o sebi govoré.«

„Di Presse“ o koroških Slovencih

Ugledni neodvisni dunajski dnevnik »Die Presse« je prinesel v svoji zadnji nedeljski številki (4./5. april) celostranski članek o koroških Slo- vencih, pod naslovom »Ni iredente na koroški meji«, s podnaslovom »Kaj stane velikodušnost do želja slovenske manjšine?«. Članek je podpisal član u- redništva omenjenega dnevnika Felix Gamillscheg, ki je verjetno — po imenu sodeč — sam doma s Koroškega. Besedilo ilustrirata dve veliki in lepi fotografiji: ena prikazuje fanta na konju pri »šteh- vanju«, druga pa dekleta v krasnih ziljskih ljud- skih nošah pri plesu.

V začetku navezuje članek na nedavne občinske volitve na Koroškem, kjer so dobile slovenske liste 3361 glasov in s tem 37 zastopnikov v občins- kih odborih, kar pa vendarle pomeni izgubo 320 glasov v primeri z volitvami leta 1958. Ob tem si zastavlja članek vprašanje o številu koroških Slo- vencev in pravi, da se glase odgovori na to za- vestno preveč »primitivno« postavljeno vprašanje različno in nihajo med 7.000 in 70.000. Navaja tudi mnenja predstavnikov koroških Slovencev prof. Val- entina Inzka in dr. Francija Zwitterja, prav tako pa tudi voditelja »vindšarjev«, prof. Valentina Ein- spielerja, ki vodi »Bund der Windischen«. Člankar navaja, da so slovenski predstavniki proti štetju, kdo se prišteva k slovenski manjšini, enako tudi koroški socialisti, a tudi v krogih ÖVP si niso edini glede tega, zlasti danes ne, medtem ko so pred nekaj leti iz strahu, da bi ne izgubili glasov na račun nacionalističnih »freihetarjev«, uganjali politiko, ki se ni ozirala na zahteve manjšine. De- sno krilo v ÖVP je še zdaj za natančno določitev števila koroških Slovencev, drugo krilo pa meni, geag.

da natančno število ni tako važno, in nekateri pred- stavniki te stranke, med njimi poslanec Ludwig Weiss, se trudijo, da bi bili pravični do manjšine.

Člankar izraža potem mnenje, da naj bi Avstria storila vse, da bi zadovoljila koroške Slovence, že zaradi ravnovesja k tistemu, kar zahteva za svojo manjšino na Južnem Tirolskem. Sicer misli, da primerjava med Koroško in Južno Tirolsko ni čisto točna, že zaradi manjšega števila koroških Slovencev in glede na to, da se je njihova večina prostovoljno izrekla za Avstrijo, medtem ko Južni Tirolci niso imeli možnosti, da bi izrazili svojo voljo, vendar pa Avstria ne bo mogla nikoli pre- prečiti, da pri mednarodni diskusiji ne bi spravljali Južne Tirolske in Koroške v zvezo. Gamillscheg meni, da bi ne bilo težko izpolniti določene upra- vičene zahteve koroških Slovencev, npr. po dvoje- zičnih napisih.

Člankar se zavzema tudi za odpravo obojestrans- ke nacionalistične nestrpnosti in meni, zakaj ne bi Slovenci iz Jugoslavije obiskovali Gosposvetske- ga polja, kjer so nekdanji koroški vojvode prisegali v slovenskem jeziku, saj tudi avstrijski izletniki ra- di obiskujejo nekdanji staroavstrijski mesti Ljublja- no in Zagreb ali grad nekdanjih tirolskih grofov v Meranu.

V splošnem je članek napisan s težnjo po ob- jektivnosti, strpno in celo s simpatijo, česar smo veseli, ker končno je gola stvarnost, da sta sloven- ski in avstrijski narod sosedja, sosedje pa naj bi živeli v medsebojni prijaznosti in celo prijateljstvu, predvsem pa bi morali biti pravični drug do dru-

GOSPODARSTVO

Kultivar jabolčne proizvodnje v Italiji

Zadnja letina jabolk (1963) v Italiji je dala pridelek 23,364.000 stotov, kot nam povedo številke osrednjega statističnega urada. Ta pa je letos vpeljal presenetljivo novost, ki nam pove, kateri kultivarji so pri tem pridelku udeleženi. Število vseh jabolčnih kultivarjev v Italiji ni znano, a znani so vsi, katerih pridelek predstavlja vsaj 1% vsega pridelka. Takih kultivarjev je 20, ki v celoti predstavljajo nad 92% celotne letine jabolk.

Na čelu vseh jabolčnih kultivarjev je »Stark Delicious« z 11,7% vsega pridelka. Je to iz Amerike vpeljana sorta, a ni osamljena, ker se obenem stalno širijo še drugi ameriški kultivarji, predvsem: »Golden Delicious« (8,7%), »Delicious« - 6,5%, »Star-king« - 2,9%, »Richared« - 2,7%, in »Stayman Winesap« - 1,9%. Samo navedeni kultivarji predstavljajo obilno tretjino vsega italijanskega pridelka jabolk, a njihov odstotek se dviga iz leta v leto. Udeležene pa so še nekatere druge ameriške sorte.

Če pa se dviga odstotek iz ZDa vpeljanih jabolk, mora na vsak način padati odstotek ostalih kultivarjev. Na čelu teh je kultivar »abbondanza« (ali »Belfort«), ki je v medsebojni trgovini SET-a izločen iz seznama žlahtnih jabolk in so ga zato začeli nadomeščati. V zadnji letini je ta kultivar še predstavljal 11% pridelka, torej je zavzemal med vsemi 2. mesto. Drugo leto bo brez dvoma odstotek nižji, ker so uničili ali bodo v kratkem samo v pokrajini Ferrara 10.000 ha nasadov s to sorto. — Po odstotkih sledita »Imperatore« in »Mor-

Beg z dežele

O begu delovne sile z dežele v mesta se je že mnogo pisalo, ne upošteva pa se tako, kot bi bilo potrebno, neki drug pobeg, in sicer beg kapitalov iz kmetijstva. Bele vrane so danes večji zemljiški posestniki, ki bi v svojo zemljo vložili kaj mnogo kapitala, da bi izvedli kakšno bonifikacijo, zgradili nove ali preuredili razpadajoče zgradbe, zrigolali in posadili kakšne goličave itd. Mnogi pa so že odtegnili svojim posestvom precej kapitala in ga mogoče celo pretihotapili v inozemstvo. Če pa kmetijskemu posestvu krčiš obratni kapital, bo kmalu šlo po zlu. Tako so začeli propadati mlekarški obrati - kravarne v bližini večjih mest.

Kmetijstvo nam nudi danes v Italiji približno to sliko: Mali kmetje, bodisi samostojni ali spolovinarji ali najemniki, zapuščajajo zemljo, ker premalo nudi, zahteva mnogo dela, kapitalov za mehanizacijo pa ni. Velika posestva propadajo, ker lastniki izgubljajo duha podjetnosti in ker je tuja delovna sila predraga za današnjo ceno kmetijskih pridelkov. Se najbolj izhaja serdnji kmetovalec, ki skuša z mehanizacijo kmečko delo olajšati, pospešiti in poceniti. Pri današnjih razmeh ima bo- dočnost samo srednji kmetovalec, če ima svojo posest v ravnih ali v le malo nag- njenih legah.

genduft« s 7,6 in 7,5% pridelka. Cenjen kultivar je jabolka »Annunca« z milijonom stotov pridelka ali 4,2%. Sledita s 3,5% kultivar »Rome Beauty« in »Kanadska reneta«. »Sampanjska reneta« je udeležena z 2,7%, »Jonathan« z 2,1% in »Rosa di Caldaro« (»Kalterer« iz Poadižja) z 1,9% celotnega pridelka. — Vsi ostali kultivarji so zastopani z manjšimi odstotki.

—0—

PETROLEJSKO MESO

Poleg govejega, svinjskega, ovčjega, kurgjega in drugega mesa, bo imelo človeštvo na razpolago tudi »petrolejsko« meso. Raziskovalci petrolkemične industrije upajo, da se jim je posrečilo odkriti nepogrešljiv način, kako pregnati grozo lakote z obličja Zemlje.

Presenetljiv uspeh je bil dosežen v sodelovanju z drobnoživko tipa »Pseudomonas«. Te, v mineralnih oljih gojene kvasnice, naj bi bile sposobne sestaviti najvažnejše amineve kisline in na podlagi beljakovin pripraviti krmila in celo tudi meso. — Poleg alg se nam torej tu odpira nov neizčrpen vir za proizvodnjo beljakovinskih živil in to po zelo nizki ceni. En kg petrolejskega mesa bi stal da ali ne 100 lir, torej dosegljivo najširšim masam ljudi.

Francija kupuje vino v Apuliji

Se pred leti je Francija uvažala skoraj vseh 15 milijonov hl vina, ki so ga pridelovali v Alžiriji. Tega vina je vsako leto manj, ker se v Alžiriji vrši reorganizacija kmetijstva v vrtno-žitno pridelovalni smeri. Francozi so uporabljali alžirska vina predvsem za rezanje z domačimi vini, ki so bila bolj šibka. Ker se pa alžirska vina krčijo, je potrebno najti nadomestilo in zaenkrat preizkušajo Francozi vino iz Apulije v Južni Italiji, ki je navadno dovolj močno, saj kaže skoraj redno več kot 14 stop. Maliganda.

Stalnost cen za kmetijske pridelke

Na splošno stremijo vsi kmetovalci po vsem svetu, da bi bile cene njihovih pridelkov kolikor mogoče vedno enako visoke. Samo v tem slučaju je možno nekaj planiranja. Pri današnjih razmerah nastane prevečkrat kaos v cenah, ker niso redki slučajji, da se je tržna cena znižala tudi za 50%, čeprav je prišlo na trg samo 10% več blaga. Kmetijski pridelki so pač taki, da morajo biti v kratkem porabljeni, drugače se pokvarijo, ker še ni dovolj zgrajena industrija za konzerviranje pridelkov. V tem oziru nas lahko marsičesa nauči usoda krompirja zadnje letine: Čeprav je zaradi slabega vremena zasajenega v naših krajih komaj del krompirja, ki bi moral biti že mesec dni v zemlji in je torej pričakovati letos slabo krompirjevo letino, ima zadnji pridelek krompirja tako sramotno nizko ceno, da so ga tu in tam od-

AMERIŠKO SADJARSTVO

Zaradi pomanjkanja ročnih delavcev v ZDA opravijo le površno obrezovanje sadnega drevja. Da pa niso drevesa preobložena in da niso plodovi predebni, plodove razredčijo, kakšenkrat med cvetjem, kakšenkrat pa tudi, ko so plodovi že nekoliko razviti. Razredčenje povzročata »a-naftalena-cetična kislina«, ki je neki hormon.

Sadje za industrijsko porabo — destilacija, izdelovanje marmelade, itd. tako obirajo, da drevesa tresejo. V ta namen imajo posebne priprave, katere so sedaj začeli uporabljati tudi v Italiji za obiranje oljk. Zlahtnejše sadje obirajo ročno v večje posede — do 600 kg, pri katerih se lahko premakne dno in skozi odprtino padejo jabolka in hruške v posebne zaboje, ki jih tekoči trak prenese v odpremljevalnico.

Pređen v ZDA začnejo odbirati sadje, ga kakšenkrat že na drevesih, kakšenkrat pa šele v zbirališču poškopijo proti plesnim in ugrevanju. Za škropljenje uporabljajo »etossichinin« ali »difenilammin«. Z raztopino »natrijevega ortofenil-fenata« pa poškopijo sadje, da ga tako obvarujejo pred nekimi škodljivimi plesnimi, ki se razvijajo šele v hladilnikih.

KURJA PASMA »KA-LINE«

V zadnjem času ze'lo hvalijo kurjo pasmo Ka-line«, katero vzgajajo v »Centro avicolo Euro-Vital« pri agrarnem konzorciju v Modeni. Naročila sprejemajo razni agrarni konzorciji.

Odlične strani pasme »Ka-line« so naslednje: Kokoši polagajo jajca nepretrgoma skozi dobo 16 mesecev in toliko časa se ne pojavi mena. — V prvem letu nesnosti znesejo kokoši po 260 do 280 jajc, v celi dobi 16 mesecev pa 330 do 350. Jajca spadajo k debelejšim, ker znaša njih srednja teža 60 do 61 gramov.

ITALIJA, SET IN SADJARSTVO

Italija pridelala vse agrume (oranže, mandarine in limone), ki zrastejo v SET-u, potem 45% jabolk, 50% hrušk, 80% breskev in 60% namiznega grozdja; od povrtnine pa 50% cvetače, 45% čebule in 77% paradiznikov.

Potrošnja sadja in povrtnin je v SET-u zelo visoka, saj znaša 46,3 kg svežega sadja, 15,8 kg agrumov in 94,2 kg povrtnin.

dajali zastonj. Zakaj ima lanski krompir nizko ceno? Ker je bila letina krompirja po vsej Evropi rekordno visoka, ker ljudje opuščajo v prehrani krompir, češ da je prerevno hranilo in dela samo trebuh in ker ni dovolj razvita predelavna indutrija za krompir.

V SET-u zastopane države stremijo za uvedbo enotnih in stalnih cen, kar pa je precej težko urediti vsled velikih razlik v kmetijskih razmerah v posameznih državah. Vendar se je posrečilo zblížiti razna stališča glede pšenične cene ter cene živine in mleka. Že tekom tega leta bi se morala cena industrijalnega mleka — za malarne in sirarne — ustaliti pri ceni nad 65 lir za liter, cena telet pri ceni 540 lir za kg žive teže in cena odrasle goveje živine pri 368 lirah za kg žive teže.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

DEŽELNA AVTONOMIJA NA GORIŠKEM

Tako se je začela avtonomija na Goriškem in izredni deželni odbor je pričel svoje delovanje. V začetku otvoritvene seje je prisostvoval kot zastopnik vlade namestnik generalnega civilnega komisarja v Gorici.

Predsednik izrednega odbora dr. Luigi Pettarin je v daljšem govoru načrtal naloge

105. Dr. E. BESEDNJAK

deželnega odbora in pri tem poudaril življenjski pomen avtonomije za goriško deželo. Pozival je Furlane in Slovence k složnemu delu. »Saj smo sinovi ene in iste zemlje in vsak izmed nas imenuje v svojem jeziku našo grudo svojo mater in rediteljico.« Obe plemeni se morata ljubiti in podpirati »v skupnem trudu za isti človeški ideal.«

BESEDNJAKOV GOVOR

Slovenski zastopniki so pooblastili dr. Besednjaka, da v njihovem imenu označi stališče naše skupine. Njegov govor je bil sestavljen v slovenščini.

»Ob otvoritvi izrednega deželnega odbora za Goriško smatramo za svojo dolžnost podati sledečo izjavo:

»Sedem let je že prešlo, odkar je ljudstvu odvzeta možnost in pravica, da samo odloča o upravi svoje dežele. Če je v letih svetovnega klanja prenehalo v naši deželi vse ustavno življenje, je naše ljudstvo doživelo v dobi miru še hujše in težje udarce. V času največjih ljudskih potreb se je ljudstvu odvzel njegov deželni zastop, občine

so se izročile izrednim komisarjem, vsa samouprava dežele se je spremenila v kup razvalin. Ob povratku v domovino je našel kmet opustošeno polje, požgano hišo, bil je brez orodja, brez živine, brez denarja, strašna stiska je tlačila k tlom vse delavne stanove.«

»Delo obnovitve je bilo težavno in ogromno. Zgodil se je pa usodepoln dogodek: sklepali so o ljudstvu in njegovem gospodarstvu brez ljudstva, odločali o obnovi dežele brez zastopstva dežele, ukrepali o obnovitvi vasi brez zakonitega zastopstva občinarjev. Škoda, ki je nastala iz tega protisocialnega postopanja vlade, nosijo na svojih plečih predvsem revni, izkoriščani in gospodarsko tlačeni stanovi. V imenu revežev, v imenu vsega zapostavljenega naroda dvigamo najodločnejši protest.«

»Po treh letih uradniškega gospodstva nad našim ljudstvom je končno prišla v razpravo samouprava goriške dežele in danes se odvarja od vlade imenovani deželni odbor. Pozdravljamo zastopnike Furlanov in furlansko ljudstvo. S furlanskim ljudstvom hočemo skupno delati za avtonomijo skupne domovine. Avtonomija naše dežele je skupni cilj in skupna potreba obeh plemen.«

»Ko pošiljamo pozdrav furlanskemu delu dežele, dvigamo obenem protest proti vladi, da hoče tudi to pot odločati o ljudstvu in njegovi samoupravi brez ljudstva. Tlači nas zavest, da smo bili imenovani od vlade, ne pa izvoljeni na ljudskih volitvah. Če bi bila hotela vlada zvedeti, kaj dežela želi, zahteva in potrebuje, bi bila morala razpisati volitve na podlagi splošne, enake, tajne, so-

razmerne volilne pravice za moške in ženske, ki so dopolnili 21. leto. Edino volitve bi nam bile dale zakonito pooblastilo govoriti v imenu dežele. Tako pa je naše delo oropano one moralne zaslombe in opore v ljudstvu, brez katere je danes vsaka politika nemogoča. Furlansko in slovensko ljudstvo je zrelo dovolj, da odloča o svoji bodočnosti.«

»Mi Slovenci pa moramo še posebej protestirati, ker je naše ljudstvo, ki tvori več kakor dvetretjinsko večino dežele, zastopano v izrednem deželnem odboru le po petih zastopnikih, medtem ko ima manjšina dežele v odboru večino.«

»Kljub težavnemu položaju smo dolžni, da zastopamo na tem mestu po svoji vesti potrebe in pravice našega ljudstva. Izražamo željo, da bi delo, ki smo ga danes začeli skupno s Furlani, rodilo resne uspehe in nas dovedlo do najširše samouprave dežele.«

IZVAJANJA BONAVIE

Na to izjavo je odgovoril dr. Ivan Bonavia, ki je protestiral, da se Slovenci poslužujejo slovenskega jezika. Izvajal je z velikim poudarkom, da zastopajo Italijani v odboru večino prebivalstva, ker ne govore le v imenu dežele, temveč v imenu vsega italijanskega naroda.

Končno je izrazil mnenje, da se avtonomija ne sme pod nobenim pogojem spremeniti v separatizem, kajti v tem slučaju bi Italijani vrgli avtonomijo čez krov in se strnili v trdno enoto, da branijo nadvlado italijanstva.

Sicer pa hočejo Italijani spoštovati kulturne in gospodarske pravice Slovencev in jih nikakor ne marajo preganjati, je rekel.

(Dalje)

»Toda potem bo vesela, ko bova zaslužila dosti denarja in ji ne bo treba več hoditi h kmetom na delo, ali ne, Janez?«

»O, pa še kako bo vesela. Si lahko misliš.«

Matija je kar poskočil od navdušenja.

»Juhe, to bo lepo!...«

Potem pa je strogo velel Tinčku. »Ti pa drži jezik za zobmi, Tinček! Si razumel? Sele jutri zvečer, ko se bo mama vrnila domov od Korenjakovih, ji lahko poveš, kam sva odšla.«

»In če bo jokala?« je dvomeče vprašal Tinček.

»Reci ji, da nama ne bo nič hudega in da ji bova pisala.«

Zares, naslednje jutro, ko je mati spet odšla na delo k bogatemu kmetu, sta Janez in Matija prinesla iz skrivališča culici, v katerih sta imela nekaj perila in vsak nekaj kruha in suhih jabolčnih in hruščevih krhljev, ter se odpravila na pot. Materi sta pustila pismo, da bi jo malo potolažila. Mali Tinček je pogumno zadrževal solze, ki so mu silile v oči, ko sta se poslovila od njega.

Ko pa sta že nekaj časa hodila po stezi, ki je peljala skozi gozd, sta zaslišala za seboj klice:

»Jaaaneez! Matiiija! Jaaaneez! Matiiija!«

»Slišiš, Janez? Nekdo naju kliče.«

»To je Tinček, kdo pa drugi, saj ga poznam po glasu. Za nama teče. Bogve kaj hoče. Počakajva ga.«

Tinček je zasopihan priteklo do njiju.

»Oj, kako sem vesel, da sem vaju dohitel!«

»Kaj pa se je zgodilo? Kaj imaš v tej culici?«

»Z vama pojdem.«

»Ali si znorel? Saj smo se vendar zmenili, da boš ti ostal doma pri mami.«

»Jaz hočem z vama!«

»Toda Tinček saj si premajhen, da bi šel služiti v mesto. Nihče te ne bo maral vzeti v službo,« sta ugovarjala.

»Bom pa vama pomagal, kjer bosta vidva služila.«

Trije bratje gredo po svetu

F. J. 4 PRAVLJICA

»Tudi tam te ne bodo marali, ker si premajhen,« je rekel Matija.

Tinčku je šlo na jok.

»Nisem premajhen, saj sem samo za pol glave manjši od tebe... in mišice imam tudi močne, le poglej...!«

»Kar nazaj pojdi, Tinček, to bo najbolje. Kaj bi rekla mama, če bi našla zvečer kočo čisto prazno?« mu je prigovarjal Janez.

»Kaj bo rekla pa zaradi vaju? Mene bo ozmerjala in še nabila, ker sem vaju pustil iti.«

»Midva sva že velika in lahko greva po svetu, da si zasluživa za življenje,« je rekel Janez.

»In jaz hočem z vama, saj bom tudi kmalu velik,« je vztrajal Tinček.

»Pojdi nazaj domov!« je strogo ukazal Janez.

»Nazaj ne grem, pa ne grem, pa ne grem!«

»Bomo videli,« je rekel Matija.

Tinčku je šlo spet na jok.

»Ne grem,« je ponovil s tresočim se glasom.

»Te bova že midva odpeljala nazaj,« mu je grozil Matija.

»Ubežal vama bom in potem bom oddaleč hodil za vama. Ne bosta me mogla odgnati.«

»Pa saj ne boš mogel toliko hoditi. Mesto je daleč, treba bo hoditi tri dni in morda še več. Mogoče celo teden dni,« mu je skušal Janez zlepa prigovarjati.

»Nič ne de. Če bosta vidva hodila, bom hodil tudi jaz. Teči na znam še bolje od vaju. Kar poskusita me vloviti!« je rekel Tinček.

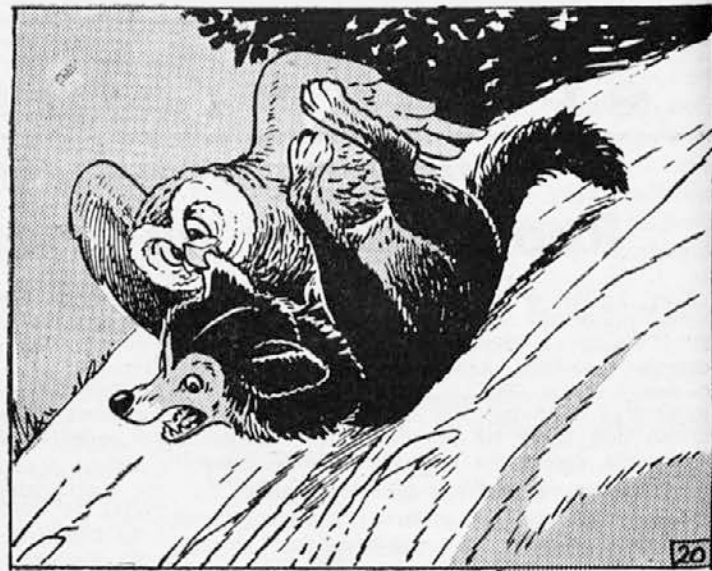
(Dalje)

B
A
R
E
E
E

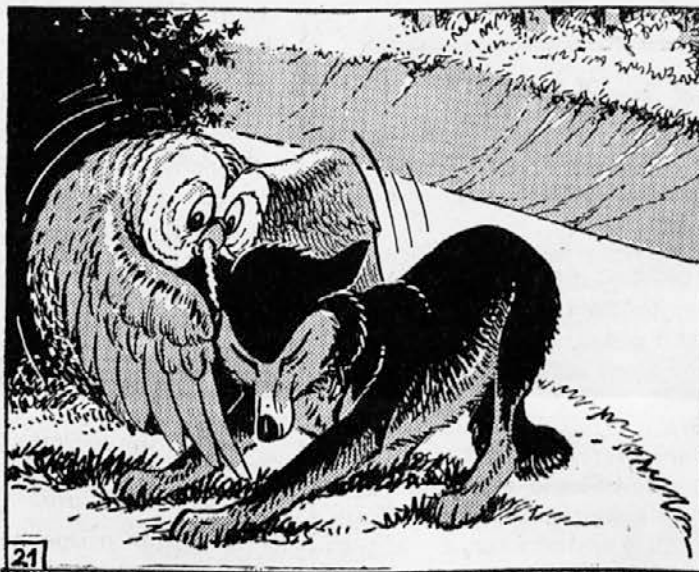
Po povesti
O. Curwooda
riše
Miki Muster

19. Celo minuto se je Baree zaman otepal. Potem pa se je s sovo vred slučajno zakotalil v nizko grmovje in ob tem osvobodil nos. Namesto da bi pobegnil, se je kot blisk zakadil v sovo. Zvrnil jo je na hrbet in ji zasadil zobe v prsi. Kot da bi ugriznil v pernico! Komaj so njegovi zobje oprasnili kožo, ga je že sova uščipnila v uho.

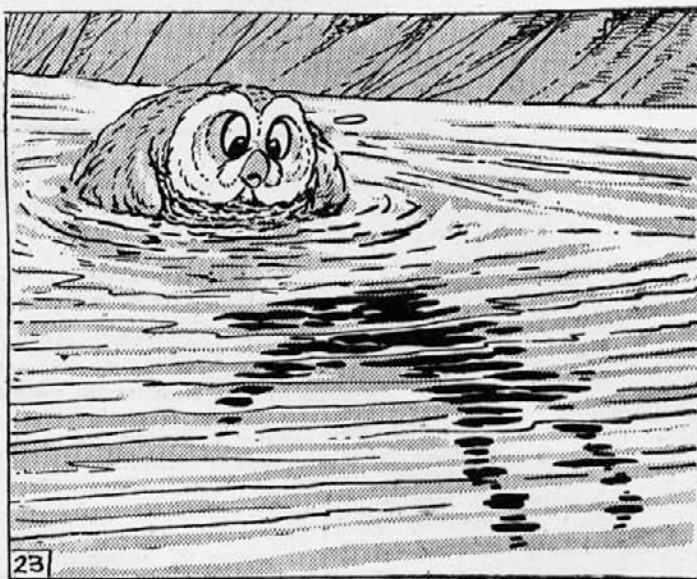
20. Bareeja je prevzel nov občutek hude bolečine. Se z večjim naporom je poskušal predreti pernati oklep svojega nasprotnika. Nobeden ni hotel popustiti in tako sta se oba začela trkljati med grmovjem po strmini navzdol proti potoku. Zvrnila sta se čez rob in med padanjem so Bareejevi zobje popustili. Sova pa je še vedno visela na njem.

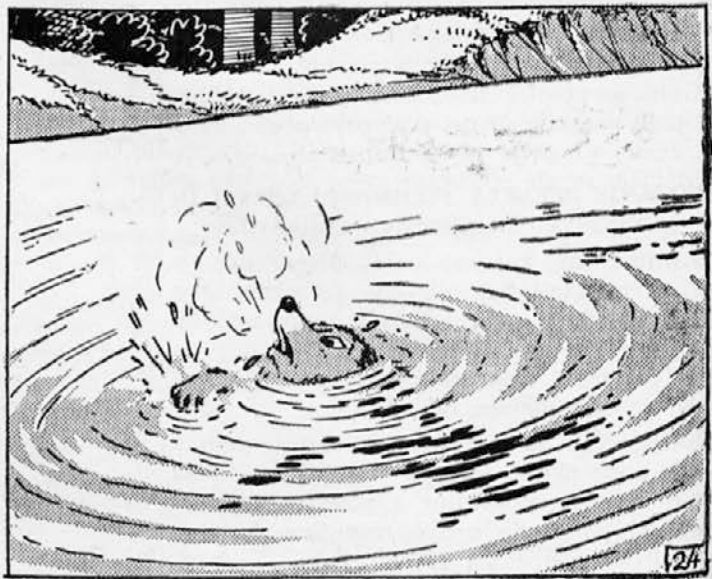
21. Ko je bil Baree še ves zmeden od padca in bolečin, je sova že odkrila svoje pravo orožje v borbi. Z veselim piskanjem je začela udarjati s peruti tako naglo in hudo, da je bil Baree kar omamljen. Zaprl je oči in na slepo hlastal s čeljustmi. Nos mu je krvavel, zdelo se mu je, da so mu uho iztrgali iz glave in najraje bi kar pobegnil.

22. Ko je tako premišljal o najboljšem načinu obrambe, mu je priskočila na pomoč sreča. Zagrabil je na slepo in njegovi zobje so se trdo oklenili sovine noge. V presnečenju je sova trznila in spustila Bareejevo uho. Takrat pa sta se oba nasprotnika prekotčila čez rob pečine in mrzla voda v potoku, naraslem od dežja, je udušila glasove borbe.

23. Po prvem požirku vode je sova spoznala, da se v vodi počuti skoraj prav tako dobro kot v zraku, saj jo je njeno gosto perje zlahka obdržalo na površini. Za Bareeja pa je imel padec v vodo vse drugačne, hujše posledice. Potopil se je kot kamen. V ušesih mu je šumelo, vse okrog njega je bilo temno, strašno in dušljivo.

24. Kakih dvajset korakov ga je tok nosil pod gladino. Potem je ulovil komaj toliko časa, da je dvignil glavo, globoko vdihnil in dvakrat pomežiknil, in že se je znašel v brzici, ki ga je pograbila, potopila, vrtela in dušila. Kakih petdeset korakov, vse do malega, mrzlega jezera, ga je voda premetavala kakor majhno žogo.